

СОНГОГЧДЫН САНАЛ АВАХ, ТООЛОХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

www.gec.gov.mn

САНАЛ АВАХ ӨДӨР

- 2017.6.26 – Даваа гараг
- Бүх нийтээр амарна.
- Энэ өдөр:

- ✗ согтууруулах ундаагаар үйлчлэх, худалдах,
- ✗ соёл урлаг, үзвэр, спортын аливаа арга хэмжээ зохион байгуулах,
- ✗ гадаа болон битүү талбайд үйл ажиллагаа явуулдаг худалдаа, үйлчилгээний төв ажиллахыг хориглоно.

Санал авах газар, хугацаа

- Санал авах байранд биечлэн саналаа өгнө.
 - **6.26**-ны өдөр Улаанбаатарын цагаар **07-22** цаг
- Зөөврийн битүүмжилсэн хайрцаг
 - **6.25** –ны өдөр **9-20** цагийн хооронд

Зөөврийн битүүмжилсэн хайрцгаар санал өгөх сонгогч:

- Эрүүл мэндийн байдлаас санал авах байранд хүрэлцэн ирэх боломжгүй;
- Нийтийн дайчилгаанд хамрагдан ажиллаж байгаа;
- Захиргааны зөрчлийн улмаас саатуулагдсан, баривчлагдсан, таслан сэргийлэх арга хэмжээ авагдсан;
- Байцаан шийтгэх албадлагын арга хэмжээний улмаас баривчлагдсан, цагдан хоригдсон;
- Сонгуулийн байгууллагын ажилтан;
- Санал авах өдөр хамгаалалтад ажиллаж буй цагдаа;
- Иргэний бүртгэлийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчид;
- Мэдээллийн технологийн даамал.

Зөөврийн битүүмжилсэн хайрцгаар санал авах

- Санал авах байрны 2-оос доошгүй төлөөлөл сонгогчийн байгаа газарт нь очиж авна;
- 2-оос доошгүй, өөр өөр намын ажиглагч байлцаж болно.
- Хэрэв санал авч буй газар нь:
 - Сонгогчийн гэрт бол гэр бүлийн гишүүн
 - Эмнэлэгт бол хүнд өвчтөн.

Санал авч эхлэхийн өмнөх ажиллагаа

Санал авах өдрийн 07.00 цагт санал авах байрны бүрэлдэхүүн сонгогчдын төлөөлөл, ажиглагчдыг байлцуулан доорх ажиллагааг дарааллын дагуу гүйцэтгэж тэмдэглэл үйлдэнэ.

1. СНЖ-д бичигдсэн сонгогчийн тоо /ЗБСХайрцаг/
2. Саналын хуудасны индекс, дугаар
3. Саналын хуудасны тоон үзүүлэлтүүд
4. Санал авах хайрцаг, төхөөрөмжийг шалган лацдах
5. ЗБСХайрцгийн саналын хуудсыг төхөөрөмжид уншуулах /регистрийн дугаараар бүртгэлийн хуудас гаргуулах/
6. Тэмдэглэл хөтлөх- бүртгэлийн хуудас хавсаргана.
7. Ажиглагчдаар гарын үсэг зуруулна.

Сонгогч санал өгөх

1

- Иргэний үнэмлэх, хурууны хээ шалгуулна.
- Сонгогчийн бүртгэлийн хуудас олгоно.

2

- Бүртгэлийн хуудас + иргэний үнэмлэхээ үзүүлж саналын хуудас , саналын хуудасны хавтас авна.
- СНЖ-д гарын үсэг зурна.

3

- Санал тэмдэглэнэ.
- Харааны бэрхшээлтэй иргэн

4

- Санал тоолох төхөөрөмжид хийнэ.
- Харааны бэрхшээлтэй иргэн – /итгэмжилсэн хүний туслалцаатай/

Саналын хуудас дахин олгох

- Сонгогч саналаа тэмдэглэхдээ алдаа гарган буруу тэмдэглэл хийсэн бол;
- Санал тоолох төхөөрөмж саналын хуудсыг таньж уншаагүй бол
 - мандатын тооноос илүү нэр дэвшигчийн төлөө өгсөн санал бүхий саналын хуудас
 - нэгээс илүү нам, эвслийн төлөө өгсөн санал бүхий саналын хуудсыг

САНАЛ ТООЛОХ ТӨХӨӨРӨМЖ УНШИХГҮЙ.

Санал хураалт дуусгах

- 22.00 цагт сонгогчийн бүртгэлийг зогсооно.
- Бүртгэлийн хуудас авсан сонгогчийг санал өгөх боломжоор хангана.

Саналын хуудас битүүмжлэх

- Зориулалтын уутанд, эсхүл гарын доорх материал ашиглан битүүмжилнэ.
- Санал тоолохоос өмнө:
 - Зарцуулагдаагүй үлдсэн саналын хуудас
 - Сонгогч буруу тэмдэглэл хийснээс хураагдсан саналын хуудас
- Санал хураалтын дүнг уншиж сонсгосны дараа:
 - Санал тоолох төхөөрөмжөөс гарсан саналын хуудас.

АНХААРАХ ЗҮЙЛ:

-Битүүмжилсэн саналын хуудасны битүүмжлэлийг задалж болохгүй.
/зөвхөн шүүхийн шийдвэрээр/

Санал тоолох

Санал хураалт дуусмагц эхэлнэ.

Ажиглагчид

**Хэвлэл мэдээллийн
байгууллагын төлөөлөгчид**

Санал тоолохоос өмнө:

**Санал өгсөн сонгогчийн тоо = саналын
хуудасны тоо /эцсийн тооцоо гаргана/
-Санал тэмдэглэх бүх үзгийг боож битүүмжилнэ**

**Зарцуулагдаагүй үлдсэн, сонгогч буруу
тэмдэглэл хийн хураалгасан саналын
хуудсыг хүчингүй болгож, боож
битүүмжилнэ.**

Санал тоолох

Санал тоолох төхөөрөмжөөр тоолно.

Санал тоолох

- Төхөөрөмжөөс санал хураалтын үр дүнг ХЭВЛЭЖ авна.
 - ✓ Ажиглагчдад
 - ✓ СЕХ
 - ✓ Аймаг, нийслэлийн архив
- Төхөөрөмжөөс хэвлэгдсэн дүн нь тухайн хэсгийн санал хураалтын дүн байна.
- Санал хураалтын дүнг хэвлэсний дараа үр дүнг нэн даруй МТТ-д дамжуулна.

Хориглоно:

- ✘ Санал тоолох цаг болоогүй байхад санал тоолуулах
- ✘ Санал хураалтын үр дүн дамжуулах ажиллагааг саатуулах, зогсоох.

Техникийн тооллого

/Хуулийн 97.13/

- Сум, дүүргийн сонгуулийн хороод санал хураалт дуусмагц сонгоно.
 - 50 хүртэл хувьд
 - 24 цагийн дотор явуулна.
- Техникийн тооллого хийсэн тухай тэмдэглэлийн 1%-ийг СЕХ-нд ирүүлнэ.

👉 **АНХААРАХ ЗҮЙЛ:**

- Төхөөрөмжид уншигдсан саналын хуудас бүр хүчинтэй.

Саналын хуудас битүүмжлэх

- **Зориулалтын уутанд хийж битүүмжилнэ.**
- **Санал тоолохоос өмнө:**
 - Зарцуулагдаагүй үлдсэн саналын хуудас
 - Сонгогч буруу тэмдэглэл хийснээс хураагдсан саналын хуудас
- **Санал хураалтын дүнг уншиж сонсгосны дараа:**
 - Санал тоолох төхөөрөмжөөс гарсан саналын хуудас.

АНХААРАХ ЗҮЙЛ:

-Битүүмжилсэн саналын хуудасны битүүмжлэлийг задалж болохгүй.
/зөвхөн шүүхийн шийдвэрээр/

Санал авах байрыг сонгох, бэлтгэх

- САБ-ны дугаар тус бүрийг тэмдэглэсэн сугалааг бэлтгэж, ажиглагчдад харуулсны дараа тусгайлан бэлтгэсэн хайрцагт хийнэ.
- Нам, эвсэл, нэр дэвшигчдийн төлөөлөл болон ажиглагчид харилцан тохиролцож нэг төлөөллөө томилон сугалуулна.
- СДСХороо нь техникийн тооллого хийгдэхээр сонгогдсон болохыг тухайн санал авах байрны ахлах зохион байгуулагчид нэн даруй мэдэгдэнэ.

Техникийн тооллого хийх

- САБ-ны ахлах зохион байгуулагч болон зохион байгуулагчид нь санал хураалтын үр дүнгийн мэдээллийг СЕХ-нд дамжуулсны дараа техникийн тооллогыг **нэн даруй эхлүүлж**, дараах дарааллын дагуу завсарлагагүйгээр, ил тод, нээлттэй зохион байгуулна.

Үйл ажиллагааны дараалал:

1. Санал тэмдэглэх бүх үзгийг хураан авч, тусгайлсан сав, хайрцагт хийж битүүмжлэн лацдана.
2. МТ даамал нь санал авах, тоолох төхөөрөмжийн лацны бүрэн, бүтэн байдлыг шалган, ажиглагчдад харуулж, тэдний хяналтан дор лацыг хөндөж, энэ тухай тэмдэглэлд тусгана.
3. МТ даамал санал авах, тоолох төхөөрөмжийг саналын хайрцгаас салгаж авна.
4. Зохион байгуулагчид нь саналын хуудсуудыг 25 ширхэг тус бүрээр нь тоолж багцлан дугаарлана. Тухайн багц дахь саналын хуудсыг мөн дугаарлана. Жнь: /1-1, 1-2, ... 1-25; 2-1, 2-2, ... 2-25; гэх мэт/.

Үйл ажиллагааны дараалал:

5. Ахлах ЗБ саналын хайрцгаас гарсан нийт саналын хуудас /багцалсан/-ны тоо нь санал өгсөн сонгогчийн тоотой тохирч буй эсэхийг мэдээлнэ.
6. Ахлах ЗБ нэр дэвшигч нэг бүрийн авсан санал тус бүрийг багц тус бүрээр ажиглагчдад ил тод уншиж танилцуулна, /видео камер, телевиз эсхүл дэлгэц, проектор/
7. Нэр дэвшигч бүрийн авсан саналыг санал тус бүрээр нь тоолж, техникийн тооллогын хуудаст тэмдэглэнэ.
8. Багц тус бүрээр дүнг нэгтгэн техникийн тооллогын дүнгийн нэгтгэлд тэмдэглэн дүгнэнэ.
9. Техникийн тооллогын нэгдсэн дүнг гаргаж мэдээлнэ.

Тэмдэглэл хөтөлнө:

- Тэмдэглэлд санал авах байрны ахлах зохион байгуулагч болон зохион байгуулагчид гарын үсэг зурна. Техникийн тооллогын үйл ажиллагаанд оролцсон ажиглагчдаар тэмдэглэлд гарын үсэг зуруулж болно.
- Санал тоолох төхөөрөмжөөс гарсан санал хураалтын дүнг тэмдэглэлд хавсаргана.

Ажиглагч

- Намын ажиглагч – 4 хүртэл
 - ✓ Санал авах өдрөөс 3 хоногийн өмнө хүсэлт гаргана.
- ТББ - бие даагч – 1 ажиглагч
 - ✓ Санал авах өдрөөс 3 хоногийн өмнө хүсэлт гаргана.
- Гадаадын ажиглагч – СЕХ

ХОРИГЛОНО:

- Төрийн албан хаагч ажиглагч байхыг хориглоно.

СЕХ-нд хүлээлгэн өгөх сонгуулийн баримт бичиг

1. Төхөөрөмжийн үр дүнгийн тайлан
2. Санал хураалтын дүнгийн нэгтгэл /аймаг, нийслэл/
3. Техникийн тооллого явуулсан талаарх тэмдэглэл
4. Саналын хуудас хүлээн авсан мэдээ
5. Саналын хуудасны зарцуулалтын тайлан
6. Ирцийн мэдээ /маягтаар/ 12, 17, 22 цагт – тайлан хэвлүүлж авах
7. СНЖ-д бүртгэгдсэн болон санал өгсөн иргэдийн нас, хүйсийн судалгаа
8. Өргөдөл гомдлын талаарх мэдээлэл
9. Ажиглагчийн судалгаа /хэсэг бүрээр нэгтгэсэн/
10. Хийсэн ажлын дэлгэрэнгүй тайлан – хэсгээсээ авна.
11. Төхөөрөмжийн иж бүрдлийг хүлээлцсэн баримт /маягтын дагуу/

www.gec.gov.mn